עין משפט
נר מצוה

נט א מיי' פ"ז מהלכות שגגות הלכה ט:
ס ב ג מיי' שם הל' ג:
ד [מיי' שם הל' ג]:
סא ה מיי' שם הל' ו:
סב ו מיי' שם הל' ג:
סג ז מיי' שם הל' ט:
סד ח ט מיי' פ"ז שם הלכה ח:

* * *

מסתברא [א]שגגת שבת וזדון מלאכות פשיטא ליה דימים שבינתיים הויין ידיעה לחלק וזדון שבת ושגגת מלאכות הוא דבעי מיניה (א)כגופין דמיין או לאו ופשיט ליה דזדון שבת ושגגת מלאכות כגופין דמיין ולא קביל מיניה ופשט ליה דולדי מלאכות כמלאכות דמיין ולא קביל מיניה אמר רבה מנא אמינא לה דתנן (ב)כלל [ב]גדול אמרו בשבת כל השוכח עיקר שבת ועשה מלאכות הרבה בשבתות הרבה אינו חייב אלא אחת [ג]היודע עיקר שבת ועשה מלאכות הרבה בשבתות הרבה חייב על כל שבת ושבת [ד]היודע שהוא שבת ועשה מלאכות הרבה בשבתות הרבה חייב על כל אב מלאכה ומלאכה ואילו חייב על כל אב מלאכה של כל שבת ושבת לא קתני מני הא אילימא ר"א אימא סיפא [ג][ה]העושה מלאכות הרבה מעין מלאכה אחת אין חייב אלא אחת [ו]ואי ר"א (ד) חייב על כל ולדי מלאכות כמלאכות אלא פשיטא ר"ע היא וש"מ שגגת שבת וזדון מלאכות פשיטא ליה דימים שבינתיים הויין ידיעה לחלק זדון שבת ושגגת מלאכות הוא דבעי אי כגופין דמיין ופשט ליה דכגופין דמיין (ג) ולדי מלאכות כמלאכות דמיין ותרוייהו לא קביל מיניה אמר ליה אביי לעולם אימא לך זדון שבת ושגגת מלאכות פשיטא ליה לר"ע דשבתות לאו כגופין דמיין ושגגת שבת וזדון מלאכות הוא דבעי מיניה דימים שבינתיים מי הויין ידיעה לחלק או לא ופשיט ליה דימים שבינתיים [ז]לחלק וקביל מיניה ופשט ליה ולדי מלאכות כמלאכות דמיין ולא קביל מיניה רב חסדא אמר [ח]זדון שבת ושגגת מלאכות אפילו ר"ע ס"ל דכגופין דמיין (ה) וכי בעי מיניה שגגת שבת וזדון מלאכות הוא דבעי מיניה דימים שבינתיים אי הויין ידיעה לחלק ופשיט ליה [ט]ימים שבינתיים הויין ידיעה לחלק וקביל מיניה ופשט ליה דולדי מלאכות כמלאכות דמיין ולא קביל מיניה אמר רב חסדא מנא אמינא לה דתניא [י]הכותב שתי אותיות בהעלם אחת חייב [כ]בב' העלמות רבן גמליאל מחייב וחכמים [ל]פוטרין ומודה רבן גמליאל שאם כתב אות אחת בשבת זו ואות אחת בשבת אחרת (ו) פטור ותניא אחריתי הכותב שתי אותיות בשתי שבתות אחד בשבת זו ואחד בשבת זו ר"ג מחייב וחכמים פוטרין קא סלקא דעתך דר"ג כר"ע סבירא ליה בשלמא לדידי דאמינא זדון שבת ושגגת מלאכות אפילו ר"ע (ז) אומר דשבתות כגופין דמיין הא דתניא פטור בזדון שבת ושגגת מלאכות דשבתות כגופין דמיין והא

* * *

מסתברא. מהא מתני' דאמרינן לקמן: **השוכח עיקר שבת.** דסבור לא נכתבה שבת בתורה דהיינו העלם זה וזה בידו שגגת שבת ושגגת מלאכות: (א) **חטאת אחת.** על כולן (ה) [דחדא] שגגה היא והתם ליכא למימר ימים שבינתיים הויין ידיעה דהא לא ידע לעולם עיקר שבת עד שילמוד: **היודע עיקר שבת.** שידע שאזהרנו אבות מלאכות אסורות בשבת אבל אינו יודע שהיום שבת דהיינו שגגת שבת וזדון מלאכות ועשה מלאכות הרבה בשבתות הרבה ולא נודע לו בינתיים שחטא: **חייב על כל שבת ושבת.** חטאת אחת משום דימים שבינתיים הויין ידיעה לענין שגגת שבת ואינו חייב על כל מלאכה ומלאכה של כל שבת ושבת דהא שגגת שבת וזדון מלאכות (ז) דהיינו הנה שהיא אחת אבל כגופין דמיין ליכא למימר (י) (פשטו מיניה) דנימא דמש"ה חייב על כל שבת דעל כרחיך מסיפא קדייק ואזיל דלית ליה להאי תנא שבתות כגופין דמיין וטעמא דרישא משום דימים שבינתיים הויין ידיעה לחלק: **היודע שהוא שבת ועשה מלאכות** (יא) **[הרבה] בשבתות הרבה.** ואותן שעשה בזו עשה בזו דשגג במלאכות הרבה כסבור מלאכה זו מותרת חייב על כל מלאכה ומלאכה על שבת (יב) ראשון דהיינו אחת שהיא הנה זדון שבת ושגגת מלאכות: **ואילו חייב על כל מלאכה ומלאכה על כל שבת ושבת לא קתני.** נהך סיפא גבי זדון שבת ושגגת מלאכות דכיון דאותן עצמן שעשה בזו עשה בזו ובהעלם אחד אלמא שבתות לאו כגופין דמיין וה"ל עושה מלאכה אחת כמה פעמים בהעלם אחד ואינו חייב אלא אחת: **מעין מלאכה אחת אינו חייב אלא אחת.** דכיון דאב אחד לכולן: **וש"מ.** ממציעתא שגגת שבת וזדון מלאכות פשיטא ליה לר"ע דימים שבינתיים הויין ידיעה מדקתני חייב על כל שבת ושבת: **ותרוייהו לא קביל מיניה.** מדלא קתני חייב על כל אב מלאכה של כל שבת וולדי מלאכות נמי לא קביל מיניה כדקתני סיפא מלאכה(ט) אחת כו': **א"ל אביי** (יג) **[כו'] לאו כגופין דמיין.** מדלא קתני על כל מלאכה של כל שבת: **וקביל מיניה.** מדתניא מציעתא חייב על כל שבת ושבת וה"ק סיפא דמתני' בהמה כשבת הדין עמך דודאי כזה כן וזה: **ולא קביל מיניה.** מדתניא סיפא מעין מלאכה אחת כו'. בין אביי ורבה איכא פלוגתא אליבא דר"א בזדון שבת ושגגת מלאכות דלרבה מחייב ליה ר"א תרתי ולאביי אפילו ר"א לא מחייב אלא חדא ועוד דמאי דקאמר רבה דמיבעיא ליה לר"ע קאמר אביי דפשיטא ליה אבל תרוייהו מודו דלר"ע שבתות לאו כגופין דמיין וגבי שגגת שבת לית ליה ימים שבינתיים הויין ידיעה לחלק: **רב חסדא אמר זדון שבת ושגגת מלאכות אפי' ר"ע ס"ל כגופין דמיין.** והאי דקתני בכלל גדול (יט) גבי שגגת מלאכות היודע שהוא שבת כו' חייב על כל מלאכה ומלאכה של כל שבת ושבת קאמר אע"ג לאותה שעשה בזה עשה בזה והעלם אחת אפ"ה חייב דשבתות כגופין דמיין משום הכי קתני בשבתות הרבה: **וקביל מיניה.** כדקתני (טעמא יד כו') מציעתא היודע עיקר שבת כו': **ולא קביל מיניה.** כדקתני סיפא מעין מלאכה אחת כו': (טו) **מנ"ל.** דלית ליה לר"ע שבתות כגופין דמיין: **ר"ג מחייב.** דאין ידיעה לחצי שיעור ולא מהני ידיעה שבינתיים לחלק שלא יצטרפו: **קס"ד ר"ג כר"ע ס"ל.** כדמפרש לקמן (יז.) דליכא למימר דכר"א ס"ל מדקתני ומודה: **והא דתני פטור בזדון שבת ושגגת מלאכות.** דכיון דשבתות כגופין דמיין גבי זדון שבת ושגגת מלאכות הוה ליה כעושה שני חצאי מלאכות שאינן דומות זו לזו בהעלם אחת שפטור מכולם(יח):

* * *

אמר רבה מסתברא כו'. ופשט ליה דשבתות כי גופין דמיין כו'. ואם תאמר קשיא (ט) מיניה אדרבה שהרי רבה קאמר לעיל לר"א דקצר וקצר מחייב תרתי אפי' בשבת אחת וא"כ למה לריך שבתות כגופין דמיין וכן בנדה מאי נפקא ליה מיניה מגופין מוחלקין הא ר"א מחייב על כל בילה ובילה וי"ל דר"א השיב לר"ע לפי דברי רבי עקיבא: **דתנן** כלל גדול כו' **אלא פשיטא ר"ע היא וש"מ ימים** שבינתים כו'. וא"ת מאי פשיטא ליה להביא ראיה (י) מדבריו וי"ל דסבר רבה כיון דמיבעיא ליה תולדי מלאכות דהיינו העושה מלאכות הרבה מעין מלאכה אחת מיבעיא ליה (יא) הסמוכה לה דהיינו יודע שהוא שבת ועשה מלאכות הרבה כו' דהיינו זדון שבת ושגגת מלאכות אי שבתות כגופין דמיין או לא: **רב** חסדא אמר כו' ופשט ליה ימים שבינתיים הויין ידיעה לחלק כו'. (יב) כי קמייתי ראיה מיניה אבל לא מק"ו דהא אותיב ר"ע על הק"ו כו אלא מקבלה חייב על כל אחת ואחת: **אמר** רב חסדא מנא אמינא לה דתניא הכותב כו' ומודה ר"ג שאם כתב כו' פטור. מכאן לבד לא (כא) היינו מייתינן בשבתות כגופין מלחוינן דפטור דליכא למימר דמיירי בשגגת שבת וזדון מלאכות ולכך פטור דימים שבינתיים הויא ידיעה לחלק (כב) דאף על גב דר' גמליאל קאמר אין ידיעה לחצי שיעור (כג) דלאו ידיעה כי הויא מחלקת דליכא לחלק בין ידיעה לימים שבינתיים וביומים שבינתיים מודה דליתה מצטרפת לכך צריך להביא (כד) טעם אחר שזדון שבת יש חשיבות לשבתות להיות כגופין משגגת שבת: **ותניא** אחריתי כו'. הא דמגיא פטור בזדון שבת ושגגת מלאכות דכיון דשבתות כגופין דמיין גבי זדון שבת ושגגת מלאכות כו'(כה)(דכיון דשבתות כגופין דמיין) ה"ל כעושה ב' חצאי מלאכות שאינן דומות זו לזו בהעלם אחת שפטור (כו) מכולם:
ר"ג

* * *

מסורת הש"ס

א) שבת סט:, ב) [שבת סח.], ג) ב"ק ב. שבת עה: [ע:], ד) שבת קה., ה) [מעין מלאכה רש"ש], ו) [שבת קג.], ז) מכולם. רש"ש. ח) רש"ק מ"ז.

* * *

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה השוכח וכו' מלאכות הס"ד ואח"כ מ"ה אחת חטאת:

* * *

מוסף רש"י

כל השוכח עיקר שבת. אין שבת מתורה (שבת סז.). אינו חייב אלא אחת. חטאת אחת, דגמ' ילפינן לה שמירה אחת לשבתות הרבה ושמירה לכל שבת ושבת, ומשמכח דכי מחייב שמירה אחת לשבתות הרבה כי האי גוונא כתיב, דכולה חדא שגגה היא וקרבן אשגגה קאתי (שם). היודע עיקר שבת. שיש שבת בתורה ונאסרו בה מלאכות, ועשה מלאכות הרבה בשבתות הרבה. על ידי שגגת שבת שסבור שחול היום, מדקתני סיפא היודע שהוא שבת מכלל דרישא מדאין יודע שהוא שבת ועשה מלאכות הרבה בשבתות הרבה כגון זה ולא נודע לו בינתים שחטא (שם). חייב על כל שבת ושבת. חטאת אחת לכל שבת, ואע"פ שלא נודע לו בינתים ושגגה אחד הוא, דאמרינן ימים שבינתים הויין ידיעה לחלק, שאי אפשר שלא שמע בינתים שאותו היום היה שבת אלא שלא נזכר לו כשהלילות שגגתו כו, ושגגה קמייתא משום שבת הוה דכולי והא שהודיע ליה כוי כיי, הלכך כל חדא שבת חדא שגגה היא, ומיהו על הרבה מלאכות שבכל שבת לא מחייב אלא חדא, דכולה שבת חדא שגגה, דהא לא שגג במלאכות, דיודע הוא שמלאכות אסורות אלא שבת הוא דשגג (שם). היודע שהוא שבת ועשה מלאכות הרבה. אלא ידע שמלאכות הללו אסורות ונעלם כמה פעמים בכמה שבתות, חייב על כל אב מלאכה ומלאכה. חטאת אחת, ואע"פ שחזר ועשאה בכמה שבתות, כולה חדא שגגה היא, דהא לא נודע לו בינתים, ולענין שגגת שבת הוא דליכא למימר ימים שבינתים הויין ידיעה לחלק, אבל לענין שגגת מלאכות לא אמרי הכי, דמפרש והפסק ימים אין לו לידע אלא אם כן ישב ועסק לפני חכמים בהלכות שבת, ומיהו כשעות אחת לא מיפטר על כל שבת, דשגגה לאו בשבת היא אלא במלאכות, ושגגתו כולה הוי בשבת אחת, ובנתגלה (שם ע:). ילוף פעמים שהוא חייב על כל אחת ואחת ופעמים שאינו חייב אלא אחת על כל שבת, ומשמכחה דחייכה בזדון שבת ושגגת מלאכות, דליכא שגגות טובות, ומשכחת בשגגת שבת וזדון מלאכות דחדא שגגה היא (שם סז:). אב מלאכה דנקט לאו למעוטי תולדות, דה"ה לתולדות ולאגד שיהא תולדות דשני אבות, אלא למעוטי היכא דהוו ב' תולדות דלאב אחד או אב ותולדה שלו, דלאו חייב אלא אחת, מדקתני סיפא העושה מלאכות הרבה מעין מלאכה אחת, שתי תולדות של אב אחד, אין חייב אלא אחת. דהרי הוא כעושה ויחזר ועושה בהעלם אחד, ולאין חילוק חטאות בהעלם אחד אלא גופי עבירה שאינן דומין, אי נחילוק שבתות לענין שגגת שבת (שם סח:).

* * *

שיטה מקובצת

א] מיניה אי כגופין דמיין וחייב על כל שבת ושבת ועל כל מלאכה ומלאכה של כל אב ואב אי לא ופשיט: ב] ר"א הא ר"א מחייב על ולדי תיבת כל נמחק: ג] ודולדי מלאכות: ד] שבינתים הויין ידיעה לחלק כו' ופשט ליה דולדי מלאכות: ה] וכי בעי מיניה שגגת שבת כו'. תימה לרב חסדא מאי ראיה מביא ר' אליעזר מבהמה דמאי ימים שבינתים איכא דהיינו ימי היתר ואין לפרש הבא על הבהמה יוכיח שאם בא ה' ביאות אפילו על בהמה אחת חייב על כל אחת ואחת שהרי ר"א מחייב על כל בה וכה כ"ש מלאכות הרבה בשבתות הרבה וא"כ מה השיב ר"ע בהמה כשבת כי היכא דמבעיא ליה בשבתות הרבה א) מבעיא ליה בבהמה ואי [לאו] בבהמה אחת איירי פשיטא ליה לר"ע כיון דגופין מחולקין וצ"ע. הרא"ש: ו] אחרת שהוא פטור: ז] ר"ע מודה דשבתות תיבת אמר נמחק: ח] כולן דשגגה אחת היא: ט] מלאכות אינו חייב אלא אחת דהיינו: י] למימר ותפשוט מינה דנימא תיבת משום נמחק: יא] מלאכות הרבה בשבתות: יב] שבת אחת דהיינו. תיבת ראשון נמחק: יג] אביי כו' לאו: יד] טעמא מציעתא תיבת כו' נמחק: טו] כנא אמינא ראית. תיבת מנ"ל נמחק: טז] קשיא דרבה ארבה תיבת מיניה נמחק: יז] ראיה לדבריו דילמא כדקאמר אביי וי"ל (אות ט' נמחק) לשון הרא"ש והא מסתבר טפי למימר דלא פליגי וי"ל דסבר רבה כיון דבעי מיניה אי ולדי מלאכות כמלאכות דמיין מסתמא איתה משנה דהיודע שהוא שבת ועשה מלאכות הרבה בשבתות הרבה דמתנייא אצל משנה דהעושה מלאכות הרבה מעין מלאכה אחת גם ההוא מבעיא ליה. עכ"ל הרא"ש גליון: יח] ליה נמי אבבא הסמוכה: יט] כו' כדמייתי ראיה מנידה אבל לא: כ] הקו"ה אבל ולדי מלאכות כמלאכות א"ל מקבלה אות א' נמחק: כא] לא מצי מייתי דשבתות כגופין תיבת היינו ואות כ' נמחק: כב] עיין בחדושין: כג] שיעור כידיעה אלמא ידיעה כי האי מחלק ראיכא: כד] להביא והביא מתיבת וטעם עד סה"ד נמחק ומקומן לקמן: כה] תיבות דכיון דשבתות כגופין דמיין נמחק: כו] מכלום. לשון הקונטרס וקשה דמאי קאמר והא דתניא חייב בשגגת שבת וזדון מלאכות כיון דמרמין שבת לגופין ומלאכות חלוקות היכי מצטרפו והא חצי שיעור קצירה וחצי שיעור טחינה לא מצטרפי אפי' בשגגת שבת וזדון מלאכות לכך צריך לומר שיש טעם אחר לחלק בין שזדון שבת ושגגת מלאכות להיות כגופין מחולקין [טפי] משגגת שבת וזדון מלאכות:

א) נראה דצ"ל מיבעיא ליה בשבתות הרבה דאי נכתבה אחת איירי ואולי פשיטא ליה לר"ע דחייב על כל אחת ואחת כיון דגופין מוחלקין.

רבינו גרשום

[illegible]

[illegible]

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones